

آشنایی با قانون (حقوق) اساسی جمهوری اسلامی ایران

حمید پورعیسی چافجیری

عضو هیئت علمی دانشگاه گیلان

گروه گیلان شناسی

انتشارات چشم‌ساز

سرشناسنامه	: پورعیسی چافجیری، حمید، ۱۳۴۳-
عنوان قراردادی	: ایران. قانون اساسی (جمهوری اسلامی)
عنوان و پدیدآور	: آشنایی با قانون (حقوق) اساسی جمهوری اسلامی / حمید پورعیسی چافجیری
مشخصات نشر	: رشت: حرف نو، ۱۳۹۳
مشخصات ظاهری	: ۳۵۰ ص.
شابک	: ۲ - ۱۲۷-۱۱۲-۶۰۰-۹۷۸
یادداشت	: کتاینامه: ص. ۳۴۶ - ۳۵۵؛ همچنین به صورت زیرنویس
موضوع	: حقوق اساسی - ایران
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۳ آ ۵ پ / ۵۱۳۶۸ / ۲۰۶۴ KMH
رده‌بندی دیوئی	: ۲۴۲ / ۵۵۰۲۳
شماره کتابخانه ملی	: ۳۶۶۵۹۹۳

انتشارات حرف نو

انتشارات حرف نو، رشت خیابان آزادگان،

جناب دبیرستان دکتر بهشتی (خ صفایی) خ حاتم، شماره ۳۹

تلفن: ۳۳۳۳۷۳۲ ۳۳۳۳۷۳۲ - ۱۳

آشنایی با قانون (حقوق) اساسی جمهوری اسلامی ایران

حمید پورعیسی

آماده‌سازی و صفحه‌آرایی: حرف نو

چاپ نخست ۱۳۹۳ شمارگان ۱۰۰۰ نسخه

خدمات چاپ: راستین

تمامی حقوق نشر کتاب محفوظ است.

شابک: ۲ - ۱۲۷-۱۱۲-۶۰۰-۹۷۸

فہرست

۵	مقدمہ
۱۱	فصل اول: کلیات
۵۷	فصل دوم: اصول و مبانی سیاسی
۱۶۱	فصل سوم: نهادها و ارکان حکومت
۱۶۹	فصل چهارم: قوہ مقننہ
۲۱۷	فصل پنجم: دولت (قوہ مجریہ)
۲۲۵	فصل ششم: قوہ قضائیه
۲۶۹	فصل ہفتم: حقوق ملت
۳۳۷	کتابنامہ

مقدمه

«لقد ارسلنا رسلنا بالبينات و انزلنا معهم الكتاب و الميزان ليقوم الناس» «بالقسط ما يامبرانمان را با دليل‌های روشن فرستاديم و با آنها كتاب و ترازو را نيز نازل كرديم تا مردم به عدالت عمل كند». (سوره حدید، آیه ۲۵).

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مبین نهادهای فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جامعه ایران براساس اصول و ضوابط اسلامی است که انعکاس خواست قلبی امت اسلامی می‌باشد.

ماهیت انقلاب عظیم اسلامی ایران و روند مبارزه مردم مسلمان از ابتدا تا پیروزی که در شعارهای قاطع و کوبنده همه قشرهای مردم تبلور می‌یافت این خواست اساسی را مشخص کرده و اکنون در طلیعه این پیروزی بزرگ ملت ما با تمام وجود نیل به آن را می‌طلبد. انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی، این رهبر شجاع و مبارز و همراهی وجدان بیدار ملت اسلامی ایران در سال ۱۳۴۱ شکل گرفت. نقطه‌ی آغاز این انقلاب اعتراض درهم کوبنده‌ی امام امت به توطئه‌های آمریکا بود که انگار با این اعتراض قلب ملت، یکپارچه برای همراهی با آن تپید و این تازه شروع انقلاب خونبار ملت بود. گرچه امام امت تبعید شد اما ملت ما همچنان پابرجا و استوار مقاومت می‌کرد و هیچ هراسی از شکنجه و اعدام و مرگ نداشت. دیگر هیچ صحرگاه و شامگاهی نبود که صدای «الله اکبر» و رگبار گلوله‌ها گوش فلک را کر نکند و دیگر هیچ کوچهای نبود که در آن خون شهیدی جاری نباشد. دیگر مردم به زور شکنجه و اعدام راضی نمی‌شدند؛ پس رژیم به ناچار

فشار را کاهش داد تا به فکر خود فضا را آرام کند، اما این با انتشار نامه‌ای توهین آمیز به مقام روحانیت و امام ملت در تاریخ ۱۷ دی ۱۳۵۶ مردم را خشمگین کرد و این بار رژیم برای سرکوب مردم دریایی از خون به راه انداخت؛ اما نمی‌دانستند که با این کار خون جاری در رگ‌های ملت مسلمان را جاری و خروشان‌تر کرده است حال دیگر ملت از هیچ چیز نمی‌ترسید و مردم به خیابان‌ها ریختند و سازمان‌های کشور را بستند و با حضور خود در سقوط رژیم استبدادی نقش مستقیم داشتند. حال زحمات و مقاومت ملت در ۲۱ و ۲۲ بهمن سال ۱۳۵۷ به نتیجه رسیده بود و شعار «استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی» به معنای واقعی نمایان شد. اما با پشتوانه‌ی امام امت، هزاران شهید و همه‌ی اقشار جامعه، زن و مرد و پیر و جوان. اما زمان همه پرس‌نظام نوین جمهوری اسلامی فرارسید و با رای ۹۸/۲٪ به نظام جمهوری اسلامی ایران رای داده شد. هدف اصلی حکومت در نظام اسلامی حرکت به سوی خداوند است و رهبری آن به عهده‌ی فقیه جامع شرایطی است که از انحراف سازمان‌های مختلف جلوگیری کند. در جامعه‌ی اسلامی (از نظر اقتصاد) اصل رفع نیازهای انسان در جریان رشد و تکامل اوست نه ثروت اندوزی و سودجویی. نیروهای دفاعی در این نوع حکومت علاوه بر حفظ حراست از مرزها باید آماده‌ی جهاد در راه خدا نیز باشند. عدالت و قسط به منظور جلوگیری از انحرافات موضعی لازم است. قوه‌ی مجریه به اجرای احکام و مقررات رسیدگی می‌کند و مجلس خبرگان به تدوین قانون اساسی می‌پردازد. البته رسانه‌ها هم در جهت روند تکامل انقلابی در خدمت مردم‌اند. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، برگرفته از آموزه‌های اسلامی است و همه‌ی اصول آن با محوریت اسلام تدوین شده است، همانطور که در مقدمه‌ی قانون اساسی آمده است که: «... قانونگذاری که مبین ضابطه‌های مدیریت اجتماعی است، بر مدار قرآن و سنت جریان می‌یابد...».

کتاب حاضر مجموعه‌ای از سالها تجربه در کرسی تدریس و تحقیق در

دانشگاه‌های استان گیلان می‌باشد که بحمدالله به مجموعه‌ای مدون در آمده در اختیار دانشجویان و محققین قرار گرفته است از همه اندیشمندان؛ اصحاب علم و دانش؛ اساتید؛ روحانیت معظم و دانشجویان فاضل و گرامی تقاضا دارم ضمن اغماض از نارسائی‌ها و کمبودهای ناشی از قصور نادانسته؛ اینجانب را در ادامه راه و تکمیل مسائل کتاب یاری کرده و نارسائی‌های آن را با مناعت طبع عالمانه و اندیشمندانه یادآوری نمایند تا در ادامه چاپ‌های بعدی بتوانیم اصلاحات کامل آن را انجام دهیم. در اینجا لازم می‌دانم از دست‌اندرکاران انتشارات حرف‌نو که اینجانب را در به ثمر رساندن این مجموعه یاری نموده‌اند کمال تقدیر و تشکر را بنمایم.